

Népi egyetemi oktatás Marosvásárhelyen

Marosvásárhelyt nemsokára megalakulásának tizedik évfordulóját ünnepli a Népi Egyetem, s ez jó alkalom a visszatekintő fölmérésre. Most azonban más a célunk: szeretnők megvizsgálni a Népi Egyetem jelenlegi tevékenységét, különös tekintettel a természettudományok oktatására és népszerűsítésére.

Az oktatásnak az a formája, amelyet ma népi egyetemnek nevezünk, nem mai, sőt még csak nem is tegnapi kezdeményezés, hiszen már az antik időkben találkozunk ősi (de egyáltalán nem kezdetleges) változataival; a történelem későbbi korszakaiban pedig — más-más elnevezés alatt — a tömegek ilyenszerű oktatása-nevelése gyakori jelenség, különösképpen a nagy társadalmi átalakulások, forradalmak idején. Kezdve a francia enciklopédisták ismeretterjesztő munkájával, vajon nem azonos vagy legalábbis hasonló célt tűztek-e maguk elé annak idején a bécsi magyar testőrök, az orosz dekabristák, a Pilvax törzsvendégei vagy Bălcescu és baráti köre, egészen a második világháborút is átvészelt szabadegyetemekig? Mindezt csupán azért említjük, hogy az olvasó előtt is indokoljuk a kérdést: nem volna-e „stílszerűbb“ újra szabadegyetemnek nevezni a népi egyetemet? Ettől még egyáltalán nem veszítene népi jellegéből — ellenkezőleg, megerősítené azt a köztudatban.

Ha már kifogással kezdtük, hadd folytassuk is azzal. Gyakran előfordul, hogy egy-egy intézményünk több szervnek, fórumnak az alárendeltje, s úgy látszik, ez nincs másként a népi egyetemek esetében sem. Íme, a marosvásárhelyi Népi Egyetemnek a következő felelős irányítói vannak: Maros megye Szocialista Művelődési és Nevelési Bizottsága, a Szakszervezetek Maros megyei Tanácsa és a KISZ Maros megyei Bizottsága. Ez a „többgazdajúság“ azért is fölösleges, mert a három szerv azonos ideológiai álláspontot képvisel és alkalmaz; gyakorlatilag pedig igazolódik a közmondás, miszerint „sok baba közt elvész a gyerek“. Hogy csak egyetlen példát mondjunk: a marosvásárhelyi Népi Egyetemnek nincs saját előadóterme, sem raktárhelyisége; az 55 tanfolyam több mint 40 helyiségben folyik, szerte a városban (gyárakban, iskolákban, a Szakszervezetek Művelődési Házában stb.). Ennek vannak elvileg helyesnek mondható oldalai is, a gyakorlat azonban az ellenkezőjét igazolja, mert például ha valamelyik orvostudományi tanfolyamot egy, a központban lévő előadóteremben tartanánk meg, nem pedig egy gyár klubjában, nemcsak az illető gyár dolgozói vehetnének részt, de mások is szívesen látogatnák. Ha népi egyetemről beszélünk, a keretében történő tömegoktatást nem szabad összetéveszteni a munkahelyi továbbképzéssel, hiszen éppen az a cél, hogy minél több ember bekapcsolódjék ebbe a tanulási formába. Egyébként az előadóterem kérdését bármikor meg lehetne oldani, ugyanis abban az épületben, ahol

a Népi Egyetem központi irodája székel, jó néhány — pillanatnyilag lakásnak használt — terem sorakozik egymás mellett. Ugyanitt említjük meg, hogy a Népi Egyetem *teljesen önellátó*, s talán ezért nem sikerült még egy technikust alkalmaznia, akit saját jövedelméből fizethet. Hiánya miatt pedig esetenként tetemes összegeket kénytelenek költeni a különféle szemléltetőeszközök és egyéb készülékek javítására.

A mondott nehézségek ellenére is a marosvásárhelyi Népi Egyetem országos elismerést vívott ki magának rendszeres, átfogó tevékenységével. Tekintettel arra, hogy még az egyes ember munkasikereit sem lehet csupán neki tulajdonítani, és mivel esetünkben éppenséggel egy szélesebb közösség munkájáról van szó, ismertessük a Népi Egyetem tanulmányi tanácsának névsorát. Rektor: Ander Zoltán egyetemi tanár, docens-doktor. Prorektorok: Jovmir Teodor tanár, Oláh Tibor egyetemi előadótanár, Todea Iosif tanár és Radványi József mérnök. Tanácsstagok: Asztalos Imre egyetemi lektor, Balázs Lajos, a Teleki—Bolyai dokumentációs könyvtár főkönyvtárosa, Barceanu Constantin és Barceanu Clara, a pedagógiai főiskola lektorai, Bauer Sándor tudományos kutató, Bartis Árpád, a jogászok nemzetközi szövetségének tiszteletbeli elnöke, Bende Katalin tanárnő, Boda Ferenc tanár, Borbáth Andor egyetemi tanár, az orvostudományok doktora, Chiorean Ioan tudományos kutató, Czire Dénes főiskolai lektor, Demián Gyula, a megyei statisztikai igazgatóság aligazgatója, Dobrescu Vasile tudományos kutató, Dobos Sándor tanár, Fábián Lajos tanár, Fall Levente tanár, Fodor Emil, az ACR Maros megyei fiókjának titkára, Fodor Zeno, az Állami Színház irodalmi titkára, Gáll Gyula egyetemi előadótanár, Gámán Sándor tanár, Gergely Géza, a színművészeti főiskola lektora, Gorea Ioan, a Vöröskereszt titkára, Gozaru Gheorghe tanár, Horga Liviu jogász, Ion Maria munkásnő, Jakab Sámuel geográfus, Józsa Gerő tanár, Kálmán Viktória főiskolai lektor, Kiss Ferenc tanár, Kiss Ervin adjunktus, az orvostudományok doktora, Luca Ioan főügyész, Marcu Oliviu főiskolai lektor, Molnár Vince egyetemi adjunktus, az orvostudományok doktora, Müller Mihály főiskolai lektor, Nagy Vilma könyvtáros, Nyilas Sándor technikus, Pop Ioan főiskolai lektor, Papp József, a *Vörös Zászló* napilap szerkesztője, Pinca Teodor munkás, Sînpălean Cornel tanár, Szederjesi Ilona, a városi nőbizottság titkárnője, Togan Florin tanár, Török Pál festőművész, Tókos Rozália mérnök, Udvarhelyi Mihály tanár, Varvari Onisim méhész, Várterész Pál tanár és Várterész István gyógyszerész. Titkárság: Albu Gheorghe, a municípiumi KISZ-bizottság titkára, Nuridsány Tibor, a Román—Szovjet Barátság Háza igazgatója, Irsai Zsigmond, a Román—Szovjet Barátság Háza metodistája, Szatmári Sándor, a szakszervezetek helyi tanácsának aktivistája. E névsorból ki kell emelnünk Nuridsány Tibort és Irsai Zsigmondot, hiszen gyakorlatilag ők végeznek minden szervezési munkát.

Ismertetnünk kell továbbá a Népi Egyetem 1972—73-as tanulmányi évének „músorát” is. A tanfolyamok sokaságát öt nagy csoportra oszthatjuk, a következőképp:

I. Általános műveltséget nyújtó tanfolyamok. a.) Társadalomtudományok:

1. Az RKP Országos Konferenciája — történelmi jelentőségű esemény a haladásért és a civilizációért vívott harcban;
2. Az ötéves terv határidő előtti megvalósításáért;
3. A jelenkori Románia — huszonöt éve kiáltották ki a Köztársaságot;
4. Románia — múlt, jelen, jövő;
5. A román és az egyetemes civilizáció és kultúra története;
6. A világ ma — nemzetközi politikai élet;
7. Az ifjúság — aktív tényező a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtésében;
8. Tudomány és vallás;
9. A munkajog és a munka iránti magatartás;
10. Törvényeink és azok ismerete;
11. A társadalmi együttélés szabályai;
12. Marosvásárhely — múlt, jelen, jövő;
13. Fiatalság, munka, élet;
14. A nő és a társadalom;
15. A serdülőkor és szocialista tár-

sadalmunk eszményei; 16. A szakma esztétikája; 17. Az életmentő vér; 18. Az igazság az alkoholról; 19. Hogyan viselkedjünk, hogyan szórakozzunk; 20. Az élet iskolája. b.) *Természettudományok*: 1. Földrajzi atlasz; 2. A világ-egyetem rejtelméből; 3. Orvostudomány és társadalmi élet; 4. Növények a ház körül; 5. A növény- és állatvilág életéből; 6. Románia a nemzetközi turistahálózatban. c.) *Irodalom—művészet*: 1. A filmművészet történetéből; 2. Szellemi szükségletünk — a zene; 3. Modern irányzatok a képzőművészetben; 4. A román és az egyetemes irodalom történetéből; 5. A román és az egyetemes drámai irodalom történetéből. II. *Bevezetés a munka és a termelés tudományába*: 1. A vállalatvezetés tudománya. III. *Gazdasági-technikai tájékoztató és szakképesítő tanfolyamok*: 1. Általános ismeretek a szőnyeg gyártásáról; 2. A modern és civilizált kiszolgálás; 3. Cementfélék felhasználása az építkezésben; 4. A malter és a betonkeverés segédanyagai; 5. Az autó — a modern ember barátja; 6. A modern háztartás; 7. A bábjáték művészete; 8. Elsősegélynyújtási tanfolyam; 9. A tömegkultúra elmélete és gyakorlata. IV. *Gyakorlati jellegű tanfolyamok*: 1. Gyors- és gépírás; 2. Rádiótechnikai ismeretek; 3. Televíziós készülékek ismerete; 4. A pihenés tudománya és művészete; 5. Akvarisztika; 6. Méhészet; 7. Fényképészet; 8. Szobrászat. V. *Idegen nyelv-tanfolyamok*: 1. Angol; 2. Orosz; 3. Francia; 4. Német; 5. Olasz; 6. Spanyol.

Ez volna a tanulmányi év tanterve, s többé-kevésbé hasonló volt a múlt évi is. Tekintsünk el az olyan apró „szépséghibáktól“, hogy például a szobrászati tanfolyam nem az irodalom—művészet csoportba került (a bábjáték sem) stb. Nem a besorolás a lényeg, hanem az, hogy a felsorolt tanfolyamok mennyiben felelnek meg az érdeklődők igényeinek és milyen mértékben, milyen szinten elégitik ki őket. Hiányoljuk például egy olyan tanfolyam indítását, amely a számítógépezést ismertetné, s jól fogna ezzel párhuzamosan egy olyan tanfolyam is, amelynek keretében az érdeklődők betekintést nyerhetnének a kibernetikába és az információelméletbe, hiszen az üzemek, iskolák, könyvtárak korszerűsítése megköveteli az illyenszerű ismereteket. Szükségét éreznék továbbá egy magyar irodalomtörténeti tanfolyam szervezésének is, mivel az egyetemes irodalomtörténeti tanfolyamon erre nem nyílik elég lehetőség.

Az általános műveltséget nyújtó tanfolyamok kapcsán szóvá kell tennünk, hogy az oktatás a nevelést is szolgálja, jó volna tehát megtalálni a legmegfelelőbb, legkorszerűbb megoldásokat ez irányban. A Népi Egyetem feladata az oktatás, illetve az ismeretterjesztés, s így azzal járul hozzá az emberek ideológiai neveléséhez, hogy gyarapítja tudásukat, műveltségüket. Egy mai fiatalnak például, aki nem élt antagonistá osztálytársadalomban, hiába magyarázzuk, hogy a földesurak és a gyárosok ilyenek meg olyanok voltak: ha akarja, elhiszi, ha akarja, nem. De ha az illető fiatal alaposan megismeri a történelmet, akkor minden bizonnyal ő maga vonja le a következtetéseket. A jelszavakkal való nevelés kora lejárt, az érveléssel való nevelés korában élünk. Épp ezért a politikai jellegű tanfolyamokon a *politikum érdekében* meg kell keresni a megfelelő nevelési módozatokat azoknak az anyagoknak az ismertetésére, melyeket általában nem mindenki ismer a rádióból, a napisajtóból, a tévéből.

A Népi Egyetemnek két és fél ezer „diákja“ van, s a létszám egyre növekszik. A természettudományi tanfolyamon mintegy 360 személy vesz részt. Ezt a számot — marosvásárhelyi viszonylatban — vélhetjük kevésnek, kielégítőnek cs soknak. *Kevés*, ha arra gondolunk, hogy a huszadik század második felében élünk, amikor a természettudományok iránti érdeklődés virágkorát éli; *kielégítő*, ha arra gondolunk, hogy Marosvásárhely élete is egyre változik mind tudományos, mind kulturális téren, s a mennyiségi és minőségi átcsapások közepette nehéz a közfigyelmet éppen az önművelés irányába terelni; és *sok* az említett szám, ha fölleltározuk a Népi Egyetem objektív nehézségeit, melyekről előbb

szóltunk. Nem mérhetünk azonban a helyi szokások megszokott mércéjével, mert igénytelenséghez vezetne, s így azt mondjuk: bizony többen is látogathatnák a természettudományi tanfolyamokat. A Népi Egyetem vezetősége sokat tett annak érdekében, hogy több „hívet“ szerezzen a természettudományoknak, ebben az esetben viszont általánosabb jelenséggel állunk szemben.

Térjünk vissza a természettudományi tanfolyamokhoz. Az e csoportba sorolt kurzusok egyik legnépszerűbbje a *Földrajzi atlasz*, amelyet Jakab Sámuel geológus és Dobos Sándor vezet. A kör mintegy nyolcvan állandó tagot számlál. Mit tanulhat itt a hallgató? Megismeri hazáját átfogó, szakszerű előadások keretében, korszerű szemléltetőeszközök révén, s mindenekelőtt tudományos kirándulások alkalmával. A Népi Egyetem eddig minden évben szervezett ilyen kirándulásokat: a hallgatók bebarangolták az egész országot Nagybányától a tengerpartig, megismerkedtek domborzatával, növény- és állatvilágával, folyó- és állóvízeivel, havasaival és síkságaival. A kirándulás előtt az előadók többször is feldolgozzák a kitűzött út célját, irányát, s természetjárás közben bemutatják, megmagyarázzák az addig tanultakat. (Ez persze nem jelenti azt, hogy ismereteik csupán az ország növényzetére, állatvilágára, kőzeteire, ásványaira szorítkoznak — hiszen például a gránit nemcsak a mi hegyeinkben olyan, amilyen, hanem a Kaukázusban is.) A kör szemléltetőeszközei egyébként bármely egyetem előadótermében megfelelének. Most pedig lássuk kissé részletesebben a *Földrajzi atlasz* tanfolyam előadás-sorozatát.

a.) *Ismerjük meg hazánkat.* 1. Különleges földrajzi elnevezések hazánk térképén; 2—3. Hazánk állatvilágának kialakulása (I—II.); 4. Nagybánya és környéke; 5. A Radnai havasok szépségei; 6. A Kelemen havasok ősvényein; 7. A Görgényi havasok turistaútjain; 8. Az Almási barlang és környéke; 9. A Fogarasi havasok tavasztól őszig; 10. A Rétyi Nyír. b.) *Ismerjük meg a nagyvilágot.* 1. Különleges földrajzi elnevezések a világ térképén; 2. Földünk legmagasabb és legmélyebb pontjai; 3. A világ tengerei; 4. Az óceánok fenékdomborzata; 5. Mi újság a tengerfenéken; 6. Mit tudunk eddig az Antarktiszról; 7. Hogyan keletkeznek a hegyek; 8. Hogyan készül fel egy földalatti expedíció; 9. Amerika földjén; 10. Román expedíció Afrikában; 11. Európai turistautakon; 12. Hollandiai úti élmények; 13. Magyarországi tájak, városok; 14. Krakko, az egykori lengyel főváros; 15. Úti élmények Japánból. c.) *Környezet- és természetvédelem.* 1. Védjük környezetünket; 2. Hazánk védett természeti szépségei; 3. Hazánk védett növényei; 4. Hazánk védett állatai; 5. Megyénk védett tájai és élővilága; 6. Természet és régészet; 7. Természeti csapások és régészet.

A kör iránti érdeklődést mutatja, hogy az előadásokra hetente kerül sor a Szakszervezetek Művelődési Házának nagytermében. (Íme, a már említett terem-probléma fontossága: a kör tagsága szinte „behálózza“ a várost, független a tagok korától és munkahelyétől.) Amint az előbbiekből is kitűnik, a tanterv meglehetősen változatos, érdekes, tehát a hallgatók eleve bizonyos kíváncsisággal várják a soron lévő előadásokat. És ez jó, hiszen ha egyszer valaki diák, a diákokra érvényes törvények órá is vonatkoznak: föl kell kelteni az érdeklődését. Örven-detes, hogy a tanfolyam foglalkozik a környezet- és természetvédelemmel, hiszen manapság, amikor a világszerte tapasztalható környezetszennyeződés már-már ijesztőbb, mint egy atomháború esetlegessége, az iskolákban még nem oktatnak ökológiai ismeretekre, s ami fontosabb volna, a műszaki fakultásokon sem. Hogy ez az állapot milyen paradoxális, talán egy hasonlattal szemléltethetjük: tessék elképzelni egy orvost, aki nem ismeri a higiénia fontosságát. Véleményünk szerint a jövőben újabb előadásokkal bővíthetnék a környezetvédelmi tanfolyam-sorozatot, s ebben az esetben a vállalatok, intézmények vezetőségére az a feladat

várna, hogy saját munkahelyükön népszerűsítsék a Népi Egyetem környezet- és természetvédelmi körét, küldjenek el ezekre az előadásokra minél több szakembert.

A természettudományi tanfolyamok között különleges érdeklődésre tarthat számot *A világűr rejtelmiei* elnevezésű ciklus, amelyet Müller Mihály és Ady Árpád vezet. Kár, hogy csak kéthetenként kerül sor ezekre az előadásokra a „Mobila” kisipari szövetkezet egyik helyiségében, mert így nem mindenkinek adódik lehetősége, hogy rendszeresen gyűjthesse ismereteit az űrhajózás korában oly időszerű és közérdeklődésre számot tartó tárgykörből. Müller Mihály főiskolai lektor arra törekszik, hogy az előadásokon tanultakat a hallgatók — ki-ki a maga módján és munkaterületén — egybekapcsolhassák más ismereteikkel, beiktathassák általános műveltségükbe. Mondanunk sem kell, hogy különösen manapság izgalmas kérdéseket beszélnek meg egy-egy összeövetelükön. A tudományos igény, a valóban *egyetemi szint* nyilvánvaló, amit az idei program is tükröz:

1. Bevezetés — a csillagászat és űrhajózás kapcsolata más tudományokkal; eszközök és módszerek (távcső, rádióteleszkóp, rakéták stb.);
2. A Föld az újabb kutatások tükrében; a Föld alakja és mozgásai; a légkör külső rétegei, a sugárzási övek;
3. A legközelebbi csillag — a Nap; a Nap felépítése és sugárzásai; a Nappal kapcsolatos jelenségek szakaszossága és azok hatása a Földre;
4. A Naprendszer; bolygók és kísérőholdjaik, kisbolygók, üstökösök, meteorok és meteoritek;
5. Külső bolygósomszédunk, a Mars;
6. Belső bolygósomszédunk, a Vénusz;
7. Az élet lehetősége a Földön kívül;
8. A „repülő csészealak” kérdése; a „repülő csészealakkal” kapcsolatos föltevések, magyarázatok;
9. A csillagok mint kozmikus reaktorok; magreakció a csillagokban;
10. A csillagközi anyag; a csillagok fejlődésének fontosabb szakaszai;
11. Csillagrendszerek, csillaghalmazok, galaktikai ködök, a metagalaktika;
12. Műszerek a kozmoszban; rakéták és indításuk, távlatok a rakétatechnika fejlődésében;
13. Az űrhajózás fejlődése Gagarintól napjainkig; az ember űrrepülésével kapcsolatos eredmények;
14. Az űrhajósok földi felkészülése;
15. Az űrkutatás eredményeinek gyakorlati felhasználása; mesterséges holdak a távközlelésben, meteorológiában, geodéziában;
16. A csillagászat fejlődése hazánkban;
- 17—19. A Hold kutatásával kapcsolatos eredmények és tervek;
20. Az űrkutatás legújabb eredményei és tervei;
21. Látogatás a bukaresti és a kolozsvári csillagdában.

A tantervből csupán ízelítőként soroltunk föl néhány vázlatpontot, hogy hangsúlyozhassuk: *A világűr rejtelmiei* elnevezésű tanfolyam előadói már a program összeállításakor számoltak azzal az alapvető pedagógiai követelménnyel, mely szerint az oktatásnak az egyszerűtől kell haladni a bonyolultabb kérdések felé. Tekintetbe vették továbbá azt is, hogy csaknem valamennyi hallgatónak más-más felkészültsége, általános műveltsége, ami döntő módon meghatározza az előadottak megértését. A tanterv fölépítése olyan, hogy eleve megköveteli a rendszeres „óralátogatást”, hiszen az előadások fogaskerékyszerűen kapcsolódnak egymáshoz, s a következő fejezet megértése föltételezi az előző ismeretét. Ennek a körnek is megfelelő előadói termet kellene biztosítani valahol a városközpontban.

Az *Orvostudomány és társadalmi élet* tanfolyamot dr. Molnár Vince és dr. Kiss Ervin egyetemi adjunktusok istápolják, szervezik és vezetik. Ez a tanfolyam egyike a Népi Egyetem legrégebbi és talán legnépszerűbb kurzusainak. A két előadó már kezdet kezdetén ott bábáskodott a Népi Egyetem mellett, s a Bartók Béla utca 1. szám alatt lévő termet amolyan második katedrájuknak tekintik, ahova hetente nagyon sok érdeklődő összegyűl, hogy végighallgasson egy-egy előadást, a legfrissebb szakirodalom után érdeklődjenek — sőt olykor éppenséggel tanácsot kérjen. **Hadd ismertessünk e kör tanulmányi programjából is néhány pontot:**

1. Korunk sajátos egészségügyi kérdései; 2. A zajártalomról; 3. A vitaminokról; 4. Toxikus ártalmak az iparban; 5. Merre tart az orvostudomány (az orvostudomány fejlődési irányai); 6. Az orvos és a társadalom; 7. Az urbanizáció egészségügyi kérdései; 8. Baktériumok és antibiotikumok; 9. A rovarok és rágcsálók szerepe a fertőző betegségek terjesztésében; 10. Kiütéssel járó fertőző betegségek; 11. Parazitás megbetegedések; 12. Az alvás (idegesítő tényezők hatása); 13. Az epilepszia és más, görcsrel járó betegségek; 14. A vérárvadás zavarai; 15. Az ízületi fájdalmakról; 16. A vérszegénységről; 17. A kancsalságról; 18. Az öregkor társadalmi és egészségügyi kérdései; 19. Társadalmi gondoskodás az elmebetegekről; 20. A nemi betegségekről; 21. A szabad idő hasznos eltöltése; 22. Az érbetegségek sebészeti kezelése; 23. Az orvos a képzőművészetben; 24. Növényi környezet és közérzet; 25. Az élet végső célja (Homo felix); 26. Ki a szabadba (a természetjárás szerepe az egészség megőrzésében).

Ennek a tanfolyamnak, mint láthatjuk, nem az a célja, hogy magasröptű eszmefuttatásokkal ejtse ámulatba a hallgatóságot, hanem az, hogy a hétköznapi életben előadódó bajokra, a betegségek megelőzésére javalljon *gyakorlati tanácsokat*. Így érthető látogatottsága, hiszen a mérnök, a tanár sem tud többet ezen a téren, mint a munkás vagy a diáklány, viszont mindenki igyekszik vigyázni az egészségére.

Ma már egyre általánosabb jelenség, hogy bizonyos népszerű lapok és folyóiratok állandó rovatokat szentelnek a „ház körüli“ növényvilágnak, hiszen az ember kezdi elveszíteni eleven kapcsolatát e nemcsak táplálékul szolgáló, de környezetét is megszépítő élőlényekkel. Ezért tartjuk példamutatóan hasznosnak a Népi Egyetem *Növény a ház körül* című tanfolyamsorozatát, amelynek vezetői — Várterész István gyógyszerész, dr. Kisgyörgy Zoltán egyetemi adjunktus és Székely Gyula mezőgazdasági mérnök — bizonyára reménykednek is abban, hogy felvilágosító munkájuk egyre nagyobb körökben gyűrűzik tovább, sokakat buzdít arra, hogy ápolják a városi környezetben egyre gyérülő-fogyatkozó „zöld életet“, s ha van hova, ültessenek egy-egy fát, egy-egy bokrot, vagy ócska nippek helyett virágcserepekkel díszítsék lakásukat. Az 1972—73-as tanulmányi évben a hallgatóság meglehetősen gazdag ismeretekre tehet szert; mind elméleti, mind gyakorlati síkon közelebb kerülhet a növények világához.

A tantervből vett néhány fejezetcím: 1. Megnyitó előadás; 2. Virágoskertjeink tavaszi és őszi előkészítése; kertjeink és cserepes kultúránk talajának megjavítása; 3. Virágoskertjeink beállítása, díszfelületek elhelyezése; 4. Küzdelem a növényi kártevők ellen; 5. Pázsit- és gyepnövények; 6. Kúszónövények (I—III.); 9—15. Kertünk fái; 16. Egyedi növények: Datura, Rosmarinum officinalis, Yucca filamentosa, Oleander, Laurus nobilis stb.; 17. Sziklakertek. (A felsorolt előadások közé időnként *ornitológiai ismertetőket* is beiktatnak, minthogy a ház körüli növényzettel szoros kapcsolatban van a madarak élete is.)

A természettudományi fakultást a Népi Egyetem két új kurzussal bővítette, és pedig: *A növény- és állatvilág életéből* (vezetője Várterész Pál tanár), valamint *Románia a nemzetközi turistahálózatban* (vezetője Oliviu Marcu főiskolai lektor) című előadássorozatokkal. E gyarapodás ténye feljogosít arra, hogy higgyük: lassan mégiscsak egyre inkább megélnék a természettudományok iránti érdeklődés — hiszen e két új tanfolyam indítása is reális igények meglétét tanúsítja. A kurzusoknak egyébként már negyven-ötven hallgatója van részlegenként.

A Népi Egyetem kezdettől fogva igyekezett szinte minden Marosvásárhelyen élő tanárt, orvost és tudományos dolgozót bevonni tevékenységébe az előadások színesebbé, változatosabbá tétele érdekében, ugyanakkor más városokból is hívott meg szakembereket. Hogy csak néhány nevet soroljunk föl: előadott itt Hamar

Márton, Pleşa Corneliu, Xántus János, Kónya Ádám, Kristó András, Gustav Servatius, Sândulache Alexandru, Balázs Árpád, Adorjáni István és más szakemberek. A Népi Egyetemet hathatósan segíti tevékenységében a Tudományterjesztő Társaság titkára, Kapus János tanár, valamint egyes kulturális és közoktatási intézmények vezetősége.

Sem teljes, sem igazságos nem lenne beszámolónk, ha nem említenénk meg néhány olyan hallgató nevét, akik Nuridsány Tibor és Irsai Zsigmond „főszervezőknek” naponta segítenek, önkéntesen vállalnak mindenféle adminisztratív munkákat, s mindenekelőtt évek óta rendszeresen járnak az előadásokra — sokan több kurzusra is. A következő vázlatos felsorolás azért is érdekes, mert némiképpen érzékelteti a hallgatóság összetételét: Nyilas Sándor technikus, Bükki Aladár pilóta, Sóbester Sándor repülőgépmechanikus, Blaj Doina tisztviselőnő, Balogh Olga üzemi könyvtáros, Gagy Anna munkásnő, Csete Ella laboránsnő, Ferenczy Sándor asztalosmester, Antalffy Pál és felesége munkások, Szócs Pál szövetkezeti cipész, Costea Elena háziasszony, Péter Margit munkásnő, Bocskor Péter és Bocskor Mária nyugdíjasok, Vékony Franciska, Micu Maria, Fekete Juliánna, Szász Erzsébet és Domokos Juliánna háziasszonyok. Itt abbahagyjuk ugyan a „névsorolvasást”, de meg kell jegyeznünk, hogy sokáig folytathatnánk, hiszen a két és fél ezernyi hallgató közül senki sem azért jár a Népi Egyetemre, mert unatkozik, mert nincsen más elfoglaltsága, hanem azért, hogy kielégíthesse szellemi igényeit.

Vannak dolgok, amelyeket nem árt ismételtetnünk; ismételnünk kell őket, hogy mindinkább bevéssék a köztudatba. A marosvásárhelyi Népi Egyetem tanfolyamait, mint mondtuk, két és fél ezer ember látogatja pillanatnyilag, az elmúlt tíz év alatt pedig mintegy húsz-huszonötezer személy gyarapította ismereteit a különféle előadásokon. Sokan idegen nyelveket tanultak meg, mások a társadalomtudományok területén szélesítették szellemi horizontjukat, megint mások a természettudományok egyre sűrűbb öserdejében hatoltak mélyebbre. Sokan gyors- és gépirást, fényképezést és egyéb hasznos készségeket sajátítottak el. Mintegy ötven-ötvenöt csatornán folyt és folyik az információ, a tudományok adatáradata és szintetikus értékelése Marosvásárhely lakosságának olyan rétegeihez, amelyeknek vagy régebben nem volt alkalmuk, vagy ma sincs más intézményesített oktatási formák között gyarapítani tudásukat.

Érdemes volna egyszer fölmérni a Népi Egyetem nyújtotta ismereteknek a gyakorlati alkalmazásban és az emberi kapcsolatok alakulásában megmutatkozó hasznosságát. Erre most nincs terünk, mégsem hagyhatjuk szó nélkül ilyen irányú tájékozódásunk végeredményét. Már maga az a tény is, hogy átlag két és fél ezer ember hetente két-három órát nem céltalanul tölt el, hanem szervezeten tanul, nagyon lényeges eredménye a Népi Egyetem tevékenységének. Nem szükséges fejtegetnünk, hogy az általános műveltség és a termelés mennyisége-minősége között is milyen dialektikus összefüggés létezik — de rá kell mutatnunk arra, hogy nem véletlen, miszerint a Népi Egyetem tanfolyamait látogatók példásan helyt állnak munkahelyükön, családi és általában társadalmi kapcsolataikban magasabb civilizációs szinten nyilvánulnak meg, mint a velük azonos társadalmi kategóriába tartozók és többé-kevésbé azonos körülmények között élők. S mert a tudás önmagában véve is öröm, ezek az emberek valamivel boldogabbak is — mert tanulhatnak.

Bartis Ferenc